

Piotr Białomyzy
Uniwersytet w Białymstoku

Skazony boskością.
Charakterystyka antagonisty *Gravity Falls*,
Billa Ciphera

Nie można mówić o serialu animowanym *Gravity Falls* w oderwaniu od wytwórni, w której powstał. Disney wielokrotnie był oskarżany o powiązania z masonerią i Illuminati (w jednym z odcinków *Ducktales* na tabliczce w pokoju lekarskim pojawia się napis *Ask about Illuminati*¹, co może być żartobliwą odpowiedzią na te podejrzenia). W Internecie jest mnóstwo dowodów na to, że tworzone przez niego niewinne animacje mogą mieć mroczną genezę. *Gravity Falls* wydaje się potwierdzeniem istnienia teorii spiskowych. Główny adwersarz bohaterów, Bill Cipher, wychodzi poza klasycznie pojmowaną teorię spiskową, pozostawiając dojrzałego widza z mieszanymi uczuciami.

Gravity Falls zostało stworzone przez Alexa Hirscha. Autor przyznał, że inspiracją było dla niego dzieciństwo, a dokładnie wakacje, które spędzał ze swoją siostrą. Główni bohaterowie: rodzeństwo Dipper i Mabel Pines oraz tytułowe miasteczko, mają źródło w przeżyciach rodzeństwa Hirsch. Produkcja na samym początku wydaje się nie odbiegać od innych pod względem fabuły. Dipper odnajduje tajemniczy dziennik, w którym opisane są sekrety i dzieje miasteczka. Wraz ze swoją bliźniaczką podejmuje się rozwiązywania zagadki rękopisu. W toku rozwoju fabuły pojawia się coraz więcej tajemnic oraz... szyfrów. W każdym odcinku ukryte są ciągi znaków, które widz powinien złamać. To nie jest trudne. Wiadomości są zapisywane metodą przesunięcia Cezariańskiego² oraz innymi rodzajami szyfrów przedstawieniowych. Te typy szyfrów dawno już wyszły z użytku ze wzglę-

¹ *Yuppy Ducks, Ducktales*, Disney 1987.

² D. Kahn, *The Codebreakers – The Story of Secret Writing*, Scribner 1996.

du na łatwość ich łamania³. Oczywiście to proste z perspektywy dorosłych widzów – kreskówka ta wbrew pozorom nie jest dla dzieci (nie chodzi jedynie o rozwiązywanie tajemnic, lecz o dwuznaczne żarty, aluzje między innymi do serialu *Twin Peaks* i do symboliki tajnych stowarzyszeń⁴).

Przeciwnikiem rodzeństwa jest Bill Cipher, którego wizerunek pojawia się w intrze serialu – to trójkąt z okiem, cylindrem i kończynami narysowany w centrum koła ze znakami, które symbolizują pojedynczych mieszkańców miasteczka niczym bluźnierczych apostołów.

Bill we własnej osobie pojawia się dopiero w przedostatnim odcinku pierwszego sezonu. Zostaje przyzwany dzięki rytuałowi dokonanemu przez Gideona – fałszywego magika, który zazdrości sukcesów wujkowi rodzeństwa, Stanowi Pinesowi. Bill od początku nazywany jest demonem snu, sam rytuał zaś wydaje się parodią tych stosowanych na przykład w Goecji⁵. Jedną z części magicznej inkantacji jest pięciokrotne powtórzenie słów: *backwards massage* wspak. Możemy więc założyć, że rytuał nie ma większego znaczenia, jest jedynie pretekstem i wezwaniem do zwrócenia na siebie uwagi tej istoty. Bill jest wszechobecny i gotowy na wezwanie, ponieważ, jak sam mówi, zawsze obserwuje bohaterów. Jego wizerunek pojawia się na banknotach (Bill Cipher jest grą słów. Słowo *bill* może być imieniem lub oznaczać zarówno ‘rachunek’, jak i ‘banknot’⁶ – to aluzja do wizerunku piramidy widniejącego na amerykańskim dolarze). Bill jest nie tylko wszechobecny, lecz także wszechwiedzący. Jego nazwisko zobowiązuje i na pytanie Gideona, skąd ten zna jego imię, odpowiada:

Oh, I know lots of things. LOTS OF THINGS⁷.

Gdy padają te słowa, Bill wyświetla fałszywemu magikowi serię obrazów: UFO, prezydenta Stanów Zjednoczonych oraz... więzienia, do którego trafi wkrótce Gideon. Po zawarciu paktu z przywołującym istota znika, wypowiadając tajemnicze słowa.

³ B. Schneier, *Kryptografia dla praktyków. Protokoły, algorytmy i programy źródłowe w języku C*, Warszawa 2002, s. 38.

⁴ N. Wójtowicz, hasło: *Illuminati*, w: tegoż, *Masoneria. Mały Słownik*, Warszawa 2006, s. 163–164.

⁵ A. Crowley, *Goecja według Aleistera Crowleya*, Wrocław 2000.

⁶ *Słownik Angielsko-Polski Polsko-Angielski*, red. E. Jaszczurowska, Poznań 2008, s. 64.

⁷ *Gravity Falls*, Dreamscapers Disney 2013.

Remember, reality is an illusion, the universe is a hologram, buy gold, bye!

Mogą to być zarówno prawdziwe przestrogi i nauki, jak i kłamstwa. Bill staje się szalony i, mimo ciągle odczuwanego entuzjazmu, sprawia wrażenie niepoczytalnego. Można odnieść wrażenie, że dzięki swojej mocy istota jest wszechmocna, a bezbronne rodzeństwo nie ma szans z imitacją Boga. Do tego szyfry, które ma rozwiązać widz, są zostawiane przez samego Billa. Postać ta bawi się zarówno z Dipperem, Mabel, jak i osobą oglądającą serial. Bill bez trudu przechodzi przez ekran telewizora. Myślę, że można tutaj odwołać się do ustaleń fizyki kwantowej⁸, która tłumaczy zarówno jego wygląd, jak i moc. Bill może być istotą pochodzącą z wyższego wymiaru. Może wykorzystywać czwarty wymiar (czas) do swoich celów, zatrzymywać bieg świata czy mieć dostęp do nieograniczonej wiedzy. Musi jednak pochodzić ze znacznie wyższej sfery: potrafi się przecież z nami porozumiewać. Ta umiejętność tłumaczy również jego osobliwy wygląd – trójkąt z okiem. Jak przeniesiony do dwuwymiarowej przestrzeni obiekt, np. kula, będzie postrzegany przez hipotetycznie żyjące w tym świecie istoty jako okrąg zmieniający ciągle swoją wielkość, tak i Bill może być czymś, co wymyka się zmysłom istot żyjących w trójwymiarowym świecie. Można podejrzewać, że Bill był kiedyś... człowiekiem. W jednym z odcinków zwraca on uwagę, że kiedyś miał ciało. Ponadto, od kiedy zdołał opętać jednego z bohaterów, czynności takie jak picie napoju czy bicie samego siebie sprawiają mu przyjemność graniczącą z ekstazą. Możemy domniemywać, że Bill dzięki jakiemuś procesowi osiągnął transcendencję i to, co widzimy jako jego ciało, jest jedynie swoistą maską, która umożliwia mu interakcję ze światem trójwymiarowym z miejsca, w którym żyje. Czy jednak bohaterowie nie mają szans w walce z nim? Jeden z zostawionych przez Billa tekstów brzmi:

Pure energy, not skin and bone, rising like the Shepard tone⁹.

⁸ M. Kaku, *Hiperprzestrzeń. Naukowa podróż przez wszechświaty równoległe, pętle czasowe i dziesiąty wymiar*, Warszawa 1995.

⁹ *Gravity Falls, Sock Opera*, Disney 2013.

Shepard tone jest iluzją dźwiękową i owe wznoszenie się w gamie jest pozorne. Tajemnicza istota być może przez przypadek ukazuje swoją słabość. Jest zbudowana z czystej energii i jej oddziaływanie w tym świecie jest ograniczone, opiera się na manipulacji, iluzjach i kłamstwach. Bez ciała prawie niczego nie może zrobić, co jednocześnie jest i zaletą, i wadą eteryczności. Do tego odwołuje się Bill w swoich przestrożach, które układają się w wiersz:

No puppet strings can hold me down
 So patiently I watch this town
 Abnormal Soon will be norm
 Enjoy the calm before the storm.¹⁰

Istota nie ukrywa, że zarówno wobec miasteczka, jak i całego świata ma duże plany. Mówi o nadchodzącej ciemności i o wielkich zmianach. Aby zabezpieczyć się przed swoją porażką, Bill chce zniszczyć dzienniki, w których opisane są sekrety Gravity Falls i samej nad-istoty znającej wszystkie tajemnice wszechświata (Pismo Święte?). Aby zniszczyć dzienniki, istota podstępem przejmuje władzę nad ciałem Dippera i przy pomocy jego cielesnej powłoki niszczy zdobyty podczas jednej z przygód laptop z danymi należącymi być może do autora dziennika. Cipher w mętny i chaotyczny sposób tłumaczy duży chłopca, dlaczego to zrobił:

Look kid, you've been getting way too close to figuring out some major answers. I've got big plans comin' and I don't need you gettin' in my way. Destroying that laptop was a cinch. Now I just need to destroy your journal. Race ya' to the bottom of the stairs¹¹.

I dalej:

Welcome to the mindscape, kid! Without a vessel, you're basically a ghost! (...) How you would stop me if you dont exist?

Czy rodzeństwo jest bezbronne? Nie. Billowi, o dziwo, nie udaje się dopiąć swego, mimo zyskania ciała i nadprzyrodzonych mocy. Dlaczego? W jednej ze scen po przeszukaniu szafki parokrotnie zatrza-

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże.

skuje ją na własnej ręce. Odwraca od tego uwagę stwierdzeniem, że „te rączki są urocze”. Bill może być nie do końca świadomy tego, co robi. Jeśli był kiedyś człowiekiem, może nie potrafi odróżnić przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, co skutkuje skupieniem się na jednej czynności i ciągłym jej powtarzaniu. Drugą przyczyną jego porażki, jest sfera, w jakiej żyje. *Mindscape* (Mysloplan), w którym zostaje na krótki czas umieszczona dusza opętanego bliźniaka. Bill zwraca uwagę, że w tym wymiarze jest się właściwie duchem i się nie istnieje. Być może dla świata trójwymiarowego lub w ogóle. Zostaje się zawieszonym poza czasem, przestrzenią i można jedynie biernie obserwować wydarzenia. Jak długo mógł być w tym stanie Bill? Może parę setek lat. W Northwestów istnieje obraz przedstawiający ludzi czczących wizerunek złowrogiego Ciphera. Przypomina on tym samym stworzonego przez H. P. Lovecrafta boga Nyarlathotepa¹² – tak jak on jest „pełną chaosem”.

Billa Ciphera, człowieka, który stał się Bogiem, a raczej jego wynaturzonym obrazem, złym okiem opatrności, nie da się powstrzymać wodą święconą ani krzyżem. W samym Gravity Falls brak jakichkolwiek czynnych świątyń, znajduje się tam jedynie zniszczony kościół, który jest usytuowany poza miastem. Czyżby to był efekt działania Billa? Niszczenie Boga i oczekiwanie na zmiany, które mogą zmienić wszystko? Oczekiwanie na apokalipsę? Nie wszystkie odcinki serialu zostały już nakręcone, więc na odpowiedzi na te pytania będziemy musieli poczekać.

Na zakończenie chciałbym przytoczyć słowa z książki *Żyć w sobie nauki baula*¹³:

Życie codzienne większości ludzi toczy się pod wpływem jakiegoś ślepego impulsu, jak w głębokim śnie albo w stanie odurzenia narkotycznego. Chociaż takie życie nie jest pozbawione celu, to jednak brakuje mu zarówno wyżyn, jak i głębi. Tylko niewielu się budzi. Zgnębieni z powodu nieodpowiedniości, którą czują i widzą wokół siebie, tęskniąc do życia, które wykracza poza zwykłe fizyczne potrzeby, poza życiowe popędy i umysłowe skojarzenia, podejmują w końcu nowe poszukiwanie. Od tego momentu rozpoczyna się podróż człowieka ku pełni życia, w skrytości serca i w bezgranicznej niezależności duszy. (...) Ta podróż prowadzi

¹² H. Ph. Lovecraft, *Nyarlathotep*, w: tegoż, *The Doom that Came to Sarnath*, Nowy Jork 1971, s. 57–60.

¹³ S. Anirwan, L. Raymond, *Żyć w sobie nauki baula*, Warszawa 1994.

przez wynikające z niewiedzy wielorakości i przeciwstawności, aż do samych brzegów poznania. Świat jest polem doświadczalnym, na którym człowiek poszukuje Jedności.

W takim właśnie stanie Bill Cipher stara się utrzymać cały świat. Szyfry, zasłony, tajemnice. Wszystko po to, aby nikt nie odkrył, kim jest. By pozostał nieodgadniony. Być może wynika to z zazdrości. Gdyby ludzie uzyskali taką samą wiedzę jak on, gdyby zbliżyli się do tych odpowiedzi, on przestałby być wyjątkowy, straciłby swoją moc. Ludzie wyzwoliliby się z tego chochołowego tańca. Zyskaliby władzę nad Billem i nie byłiby marionetkami w jego dłoniach. Zazdrość i skąpień wiedzy mogą być bodźcem, który kieruje Cipherem, spaja jego osobowość „skrzywdzoną” niemal absolutną władzą. I chociaż wydaje się, że istnieje on poza rzeczywistością, w istocie jest jej nieodłącznym elementem. Popycha wszystko do działania, jak trójkątny trybik w maszynie życia. Czy warto ten tryb zatrzymać? Nie dowiemy się tego, póki nie będziemy zgłębiać natury wynaturzonego Boga. Nasza wiedza może go jednak zniszczyć.

Bibliografia**Literatura:**

Anirwan S., Raymond L., *Życ w sobie nauki baula*, Warszawa 1994.

Crowley A., *Goeja według Aleistera Crowleya*, Wrocław 2000.

Kahn D., *The Codebreakers – The Story of Secret Writing*, Scribner 1996.

Kaku M. *Hiperprzestrzeń. Naukowa podróż przez wszechświaty równoległe, pętle czasowe i dziesiąty wymiar*, Warszawa 1995.

Lovecraft H. P., Nyarlathotep, w: *The Doom that Came to Sarnath*, Nowy Jork 1971.

Schneier B., *Kryptografia dla praktyków. Protokoły, algorytmy i programy źródłowe w języku C*, Warszawa 2002.

Słowniki:

Oxford Advanced Learner's Dictionary, red. M. Ashby, Oxford 2000.

Słownik Angielsko-Polski, Polsko-Angielski, red. E. Jaszczurowska, Poznań 2008.

Wójtowicz N., hasło: *Illuminati*, w: tegoż, *Masoneria. Mały Słownik*, Warszawa 2006, s. 163–164

Multimedia:

Gravity Falls, Dreamscapers Disney 2013.

Yuppy Ducks, Ducktales, Disney 1987.

Streszczenie

*Skażony boskością. Charakterystyka antagonisty »Gravity Falls«, Billa Ciphera jest tekstem, w którym autor stara się zarysować sylwetkę jednego z bohaterów serialu animowanego *Gravity Falls*. Autor przybliży czytelnikowi osobliwą istotę poprzez źródła kultury i źródła naukowe.*

Słowa kluczowe: kultury, tajemnice, fizyka kwantowa, film animowany, bóg, boskość, szyfr

Infected by divinity. Some remarks on an antagonist of *Gravity Falls* by Bill Cipher

Summary

The paper is an attempt to present one of the characters of the *Gravity Falls* animated television series. The author tries to characterize and explain this peculiar creature by drawing on certain cultural and scientific sources.

Key words: cults, mysteries, quantum physics, animated film, god, divinity, code